

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

«Затверджено»

Зав. кафедрою з навчальної роботи
відділ проф. Шилок С. В.

[Handwritten signature]
7 червня 2015 р.

ПРИКЛАДНА ПОЛІТОЛОГІЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисциплін
підготовки магістра
спеціальність - 8.03010401 «Політологія»

Луцьк-2015

Робоча програма навчальної дисципліни «Прикладна політологія» для студентів спеціальності - 8.03010401 «Політологія»

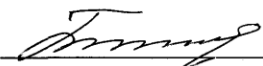
”2” 05 , 2015 року. 26 с.

Розробники: Тиский М.Г. доцент кафедри політології та державного управління, к. іст. н., доцент.

Рецензент: Ситник О. І. завідувач кафедрою філософії, політології та права Луцького національного технічного університету, к. політ. н., доцент.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри політології та державного управління.

протокол № 13 від 13.05 2015 р.

Завідувач кафедри (Бортніков В. І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № 8 від 3.06.2015 р.

Голова науково-методичної комісії історичного факультету (Денисюк В. І.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 8 від 17.06. 2015 р.

© Тиский М. Г.

Анотація дисципліни:

Теоретичні аспекти політичної науки переважно розробляють в науково-дослідних установах, а прикладну політологію впроваджують в життя політичні технологи, радники державних установ та політичних партій. У прикладній політології існує тісний взаємозв'язок між безпосередніми суб'єктами політичної дії і політичним консультантом, завдання якого полягає у тому, щоб на основі аналізу складних політичних ситуацій рекомендувати найнадійніші шляхи політичної діяльності. Важливим чинником прикладної політології є прагматизм. Вивчення та вирішення конкретних питань політичного життя зорієнтоване не на ідеальне, а на реальне спрямування зусиль державних інститутів влади, партій, рухів, груп інтересів та інших суб'єктів. У сфері інтересів прикладної політології перебувають партії, вибори, громадська думка, засоби масової інформації, громадсько-політичні об'єднання, політичні конфлікти тощо. Прикладне політологічне дослідження є міждисциплінарним, оскільки до його сфери належать і фактори, які потребують залучення знань інших фундаментальних наук.

Ключові слова: управління, політична партія, ідеологія, демократизація, місцеве самоврядування, громадянське суспільство, конфлікт, громадські об'єднання, соціально-політичний маркетинг.

Key words: management, political party, ideology, democratization, local selfgovernment, civil society, conflict, public associations, socio-political marketing.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів _8__	0301 соціально-політичні науки 8.03010401. «Політологія»	нормативна
Модулів ____3	8.03010401(Політологія)	Рік підготовки ____6_
Змістових модулів ____2		Семестр_11__
ІНДЗ: є		Лекції____24_ год.
Загальна кількість годин 240		Практичні (семінари)_16__год.
Тижневих годин (для заочної форми навчання):	Магістр	Самостійна робота __172_ год.
Аудиторних -4,5		Консультації _28__ год.
самостійної роботи -8		Форма контролю: <u>екзамен</u>
індивідуальної роботи -8		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Прикладна політологія» є формування систематизованих уявлень та знань про сутність прикладної політології , вироблення оцінок, настанов щодо конкретних дій.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни прикладної політології є ознайомлення майбутніх фахівців із загальними засадами прикладної політології, прикладного політичного аналізу, прогнозування, політичних технологій, їх місця і ролі у політичній практиці, розв’язання

проблем політичного життя, забезпечення конкурентних умов на політичному ринку.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти

повинні

ЗНАТИ:

- основні функції прикладної політології;
- методи, які використовує прикладна політологія для дослідження політичних явищ і процесів;
- принципи політичного прогнозування;
- особливості прийняття політичних рішень;
- психологічні особливості стосунків у середовищі самої влади;
- основні функції та види політичного маркетингу;
- принципи формування і організаційна структура політичної партії;
- функції політичної партії;
- особливості застосування виборчих технологій;
- як розв'язується політичний конфлікти;
- методи політичного маніпулювання.

ВМІТИ:

- визначати об'єкт і предмет прикладної політології;
- розкрити взаємозв'язок прикладної політології з іншими науками;
- характеризувати основні типи та методи політичного прогнозування;
- розкрити сутність прикладного політичного аналізу;
- характеризувати основні типи та методи та методи політичного прогнозування;
- визначати алгоритм прийняття державно-політичних рішень;
- аналізувати особливості політичного менеджменту;
- аналізувати діяльність політичної партії;
- розрізняти моделі виборчих технологій;

- визначати сутність політичного конфлікту;
- аналізувати причини виникнення політичного конфлікту;
- розкрити сутність політичного маніпулювання

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1

Прикладний політичний аналіз, прогнозування, прийняття політичне рішень.

Тема 1. Предмет, структура та функції прикладної політології

Особливості предмету прикладної політології як складової політичної науки. Основні напрямки досліджень прикладної політології. Основні методи прикладної політології. Наукові засади прикладної політології. Прикладна політологія як наука.

Тема 2. Прикладний політичний аналіз

Сутність політичного аналізу. Специфіка пізнання політичних явищ. Теоретичний аналіз. Практичний аналіз. Складові політичного аналізу. Рівні аналізу. Методи та методика політичного аналізу.

Тема 3. Політичне прогнозування

Сутність політичного прогнозування. Принципи політичного прогнозування. Типи прогнозів. Методи політичного прогнозування

Тема 4. Внутрішньополітичне прогнозування

Основні напрями прогнозування соціально-політичного розвитку. Прогнозування державної політики. Прогнозування в управлінській сфері.

Тема 5. Аспекти глобального прогнозування майбутнього

Сучасні тенденції цивілізаційного розвитку. Футурологічні проекти подальшого розвитку людства. Україна у сучасному цивілізаційному просторі.

Тема 6. Політичне рішення

Структура та типологія політичних рішень. Політичне рішення як процес. Основні етапи розробки та прийняття політичних рішень. Методи розробки і прийняття політичних рішень. Основні моделі прийняття політичних рішень. Проблеми раціональності політичного рішення.

Тема 7. Психологічні аспекти політичної діяльності

Об'єктивні та суб'єктивні умови політичної діяльності. Політична ситуація як об'єктивна умова політичної діяльності. Масові форми політичної участі, форми прямих дій в політиці. Психологічні чинники масових політичних дій. Проблеми регуляції масових форм політичної поведінки. Психологія натовпу. Психологія влади.

Змістовний модуль 2

Політичний маркетинг та менеджмент, виборчі та маніпулятивні технології, формування політичної партії.

Тема 8. Політичний маркетинг і менеджмент

Функції політичного маркетингу. Маркетинг і менеджмент правлячої команди.

Тема 9. Формування та організаційна діяльність політичної партії

Організаційна структура політичної партії. Принципи формування партії. Функції політичної партії.

Тема 10. Політичні партії у виборчих кампаніях

Участь партій у виборах. Структурні елементи виборчих кампаній. Форми виборчої агітації.

Тема 11. Виборчі технології

Моделі виборчих технологій. Класифікація виборчих технологій. Особливості застосування виборчих технологій.

Тема 12. Політичний конфлікт

. Сутність політичного конфлікту. Причини конфлікту. Врегулювання та розв'язання політичного конфлікту.

Тема 13. Стратегія і тактика переговорного процесу

Стратегічні підходи до переговорного процесу. Принципи переговорного процесу. Методи переговорів. Тактичні прийоми ведення переговорів. Пошук загальних зон вирішення проблеми. Тактика в умовах позиційного торгу.

Тема 14. Політичне маніпулювання

Сутність політичного маніпулювання. Методи політичного маніпулювання. Захист від політичного маніпулювання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Кон.	Сам. роб.	Контр. роб.

1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Прикладний політичний аналіз, прогнозування, прийняття політичних рішень.							
Тема 1. Предмет, структура та функції прикладної політології	16	1	1		2	12	
Тема 2. Прикладний політичний аналіз	18	2	1		2	13	
Тема 3. Політичне прогнозування	17	2	1		2	12	
Тема 4. Внутрішньополітичне прогнозування	18	2	1		2	13	
Тема 5. Аспекти глобального прогнозування майбутнього	17	1	1		2	13	
Тема 6. Політичне рішення	16	2	1		2	11	
Тема 7. Психологічні аспекти політичної поведінки	18	2	2		2	12	
Разом за змістовим модулем 1	120	12	8		14	86	
Змістовий модуль 2. Політичний маркетинг та менеджмент, виборчі та маніпулятивні технології, формування політичних партій.							
Тема 8. Політичний маркетинг і менеджмент	18	2	1		2	13	
Тема 9. Формування та організація діяльності політичної партії	18	2	1		2	13	
Тема 10. Політичні партії у виборчих кампаніях	18	2	2		2	12	
Тема 11. Виборчі технології	17	2	1		2	12	
Тема 12. Політичний конфлікт	16	1	1		2	12	
Тема 13. Стратегія і тактика переговорного процесу	16	1	1		2	12	
Тема 14. Політичне	17	2	1		2	12	

маніпулювання.							
Разом за змістовим модулем 2	121	12	8		14	86	
Усього годин	240	28	16		28	172	

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми. Перелік питань для обговорення.	Кількість годин
1	Предмет і методи практичної політології. 1. Наукові засади практичної політології.2.Практична політологія як мистецтво осягнення реальної політики .3.Основні методи практичної політології.	1
2	Практичне політичне дослідження. 1. Мета та етапи політичного дослідження. 2. Складання програми практичного політичного дослідження. 3. Аналітичне дослідження. 4. Методологія політичних досліджень.	1
3	Політичний аналіз. 1.Сутність та різновиди політичного аналізу.2.Методи політичного аналізу.3.Функції прикладного політичного аналізу.4.Порядок збору інформації та складання аналітичного документу.	1
4	Політичне прогнозування. 1.Емпіричне передбачення. 2.Інтуїтивне передбачення. 3.Наукове передбачення. 4. Типи прогнозів.	1
5	Прогнозування соціально-політичних процесів. 1. Прогнозування при підготовці політичних рішень. 2. Прогнозування при здійсненні політичних реформ. 3. Запобігання політичних конфліктів.	1
6	Сучасні тенденції цивілізаційного розвитку людства. 1. Концепції постіндустріального суспільства. 2. Концепція інформаційного суспільства. 3. Україна в цивілізаційному просторі.	1
7	Політичне рішення. 1.Сутність і структура політичних рішень.2.Класифікація політичних рішень.3.Методи розробки та прийняття політичних рішень.	1
8	Психологічні аспекти політичної діяльності.	1

	1.Політична ситуація як об'єктивна умова політичної діяльності.2.Психологічні чинники масових політичних дій.	
9	Маніпулятивний характер політичної діяльності. 1.Особливості маніпулювання в політиці.2.Психологічні війни в політиці.	1
10	Маркетинг і менеджмент правлячої команди. 1.Формування та організація роботи правлячої команди.2.Вибір моделі ухвалення управлінських рішень.3.Види політичного маркетингу.	2
11	Маркетинг і менеджмент виборчої команди. 1.Розробка стратегії виборчої команди.2.Формування виборчої команди .3Організація і проведення виборчої агітації.	2
12	Діяльність політичної партії. 1. Формування організаційної структури партії. 2. Функції політичної програми партії.	1
13	Політичні партії у виборчих кампаній. 1.Формування образу політичного лідера.2.Політичне рекламування,як виборча технологія.3.Інформаційно-мобілізуючі акції під час виборчого процесу.	1
14	Виборчі технології. 1. Моделі виборчих технологій. 2. Класифікація виборчих технологій. 3. Особливості застосування політичних технологій.	1
15	Технологія розв'язання політичних конфліктів. 1.Класифікація конфліктів. 2. Алгоритм розв'язання конфлікту. 3. Методи вирішення конфлікту.	1
16	Теорія і техніка ведення переговорів. 1.Стратегія переговорного процесу.2.Прийоми та методи переговорного процесу.3.Визначення взаємних інтересів та взаємних варіантів.	1
17	Маніпулювання громадською думкою. 1.Психофізичні аспекти маніпулювання свідомістю. 2.Види психологічних та психофізичних впливів. 3.Комплексний психологічний та психофізичний вплив. 4.Інформаційні війни.	1
	Усього годин	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Методи практичної політології. Вимоги до політолога як політичного аналітика, політтехнолога.	13
2	Основні методи політичного дослідження. Аналітичне дослідження. Методи емпіричних досліджень.	13
3	Ситуаційний політичний аналіз. Групові експертні оцінки. Етапи проведення опитування.	13
4	Порядок реалізації політичних рішень. Особливості розробки та прийняття політичних рішень в сучасній Україні.	12
5	Проблеми регулювання масових політичних дій. Психологія натовпу. Психологія влади.	12
6	Методи політичного маніпулювання. Психологічні принципи політичного маніпулювання. Захист від політичного маніпулювання.	13
7	Технологія конструювання іміджу кандидата. Технології впливу на підсвідомість. Особливості застосування політичних технологій в Україні.	12
8	Аналіз умов політичного ринку. Аналіз ринкових можливостей політичних партій. Вироблення прогностичних моделей політичного попиту.	12
9	Порядок формування виборчої команди. Розробка концепції виборчої кампанії. Розробка стратегії кампанії.	12
10	Завдання інформаційної війни. Спеціальні інформаційні операції. Національна безпека України в інформаційній сфері.	12
11	Іміджеві виборчі технології. Види політичної реклами. Політичні оголошення.	12
12	Види психологічних впливів. Музичні та світлові феномени. Формування масової людини за допомогою ЗМІ.	12
13	Тактика переговорів. Тактика позиційного торгу. Висунення вимог.	12
14	Групові та стихійні конфлікти. Учасники конфлікту. Стили	12

	поведінки у конфлікті. Психологічний компроміс.	
		Усього годин 172

7. Індивідуальні завдання

Теми індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ)

1. Розкрити сутність основних структурних елементів прикладної політології.

2. Методологія проведення прикладних політичних досліджень.

3. Проаналізувати види прикладних політологічних досліджень.

4. Стратегічний та оперативний політологічний аналіз.

5. Функції прикладного політологічного аналізу.

6. Охарактеризувати основні методи політологічного аналізу.

7. Вимоги та порядок складання аналітичного документу.

8. Сутність політичного консультування.

9. Основні типи політичних прогнозів.

10. Україна у сучасному цивілізаційному просторі.

11. Основні методи політичного прогнозування.

12. Сутність та етапи процесу прийняття політичних рішень.

13. Основні етапи процесу вироблення державно-політичних рішень.

14. Проаналізувати мотиви участі індивіда в політиці.

15. Проаналізуйте процес формування натовпу.

16. Проаналізуйте основні види політичного маркетингу.

17. Проаналізуйте основні моделі ухвалення управлінських рішень правлячої команди.

18. Функції політичних партій в суспільстві.
19. Охарактеризуйте основні виборчі технології.
20. Дослідницькі та регулятивні виборчі технології.
21. Причини виникнення конфліктів між владою і опозицією.
22. Проаналізуйте причини виникнення конфліктів у системі суспільних відносин.
23. Проаналізуйте механізми розв'язання політичних конфліктів.
24. Принципи та тактика переговорного процесу.
25. Сутність та особливості застосування маніпулятивних технологій.
26. Сутність та характер сучасних інформаційних війн.
27. Спеціальні інформаційні технології.
28. Особливості формування іміджу кандидата під час виборчої кампанії.

Для написання індивідуальних завдань відведено 50 годин.

8. Методи навчання:

- інформаційно-рецептивний;
- ілюстративний;
- репродуктивний;
- метод проблемного викладу;
- евристичний.

9. Форма підсумкового контролю успішності навчання-екзамен

10. ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ

1. Предмет прикладної політології.
2. Особливості пізнання політичних явищ.
3. Основні етапи політичного дослідження.
4. Види політичного дослідження.
5. Основні методологічні принципи політичного аналізу.
6. Мета і зміст політичного аналізу.
7. Рівні політичного аналізу.
8. База даних політичного аналізу.
9. Політичний аналіз як наука і мистецтво.
10. Еволюція суспільно- політичної думки у спробі досягнути майбутнє.
11. Типи політичних прогнозів.
12. Прогнозування у сфері політичних конфліктів.
13. Прогнозування при підготовці політичного рішення..
14. Сучасні тенденції цивілізаційного розвитку.
15. Концепція постіндустріального суспільства Е.Тоффлера.
16. Сутність та структура політичного рішення.
17. Типологія політичних рішень.
18. Основні етапи політичного рішення.
19. Основні методи прийняття політичного рішення.
20. Оптимальність та ефективність політичного рішення.
21. Сутність політичної ситуації.
22. Специфіка масової поведінки в політиці.
23. Регуляція масової політичної поведінки.
24. Психологія натовпу.
25. Психологія влади.
26. Основні форми прямих дій в політиці.
27. Політична кампанія та її планування.
28. Роль засобів масової інформації в політичних кампаніях.
29. Класифікація об'єктів посягань інформаційної війни.

30. Методи проведення пропаганди та психологічного тиску.
31. Методи спеціальних інформаційних операцій.
32. Сутність та функції політичного маніпулювання.
33. Технології політичного маніпулювання.
34. Психофізичні аспекти маніпулювання свідомістю.
35. Сутність та різновиди політичної пропаганди й агітації.
36. Психологічна війна в політиці та основні прийоми її ведення.
37. Види та засоби політичної реклами.
38. Обмеження та протидія політичним маніпуляціям.
39. Технології лобіювання та тиску на політичну владу.
40. Популізм як політична технологія.
41. Сутність політичного лобіювання.
42. Лобізм в Україні.
43. Особливості політичного маркетингу.
44. Менеджмент в структурі політичної діяльності.
45. Вибір моделі та технології ухвалення урядових рішень.
46. Формування та організація роботи правлячої команди.
47. Організація та проведення політичної кампанії.
48. Формування іміджу кандидата під час виборів.
49. Формування команди виборчої кампанії.
50. Розробка стратегії виборчої кампанії.
51. Організація і проведення передвиборчої агітації.
52. Структура виборчої кампанії
53. Критерії формування та обов'язки членів команди.
54. Класифікація політичних конфліктів.
55. Фази протікання та алгоритм розв'язання конфлікту.
56. Стратегія переговорного процесу.
57. Тактичні прийоми ведення переговорів.
58. Принципи переговорного процесу.

11. Методи та засоби діагностики успішності навчання:

усне опитування, контрольні роботи, виконання ІНДЗ, тестові завдання, іспит.

12. Розподіл балів та критерії оцінювання

Дисципліна складається з двох змістових модулів на її вивчення передбачено виконання ІНДЗ . У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

1. Поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 30 балів);
2. Виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 10 балів);
3. Модульні контрольні роботи (максимум 60 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)		Модульний контроль (мах = 60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3		
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ІНДЗ	МКР 1	МКР 2	
15	15	10	30	30	100
T1,T2,T3,T4,T5,T6,T7,T8,T9	T10,T11, T12, T13, T14, T15, T16,T17				
1, 2, 2, 2,2,2,1,1,2	2, 2, 2, 2, 2, 2, 2, 1.				

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, ВИЯВЛЕНИХ СТУДЕНТАМИ ПРИ ВИКОНАННІ КОМПЛЕКСНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ІЗ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка "відмінно". Відповідь студента повинна бути повною, глибокою, логічно побудованою, доказовою, обґрунтованою, точною, чіткою; викладена літературною мовою з використанням відповідних наукових понять. З відповіді повинна проступати системність та осмисленість

знань, міцність, самостійність, глибина мислення, вільне володіння навчальним матеріалом, аргументований аналіз викладеного із самостійною критичною оцінкою окремих положень, фактів.

Оцінка "добре". Відповідь студента повна, глибока, логічно побудована, доказова, обґрунтована, чітка, систематизована. Виявлено глибину мислення, аргументовано проаналізовано питання, однак з деякими неточностями чи мовними огріхами.

Оцінка "задовільно". Студент розуміє основний навчальний матеріал, головні теоретичні положення і факти, вміє наводити власні судження, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, вміє застосовувати теоретичні знання. Відповідь правильна, але неповна, недостатньо осмислена.

Оцінка "незадовільно". Студент виконує менше половини завдань, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, елементарно викладає думку. Виклад нелогічний, непослідовний, недостатньо грамотний.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне

		опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної

		діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ НА КОНТРОЛЬНИХ РОБОТАХ:

- 1 бал** – студент може розрізнити об'єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.
- 2 бали** – студент фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має не чіткі уявлення про об'єкт навчання, виявляє здатність елементарно викладати думку, може відтворити кілька термінів, явищ, без зв'язку між ними; повинен вибрати вільний варіант відповіді.
- 3 бали** – студент відтворює менше половини навчального матеріалу; виконує елементарні завдання; може дати відповідь з кількох простих речень; здатен відтворити окремі частини теми; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, відсутні сформовані вміння та навички.
- 4 бали** – студент має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу; здатний відтворити його відповідно до тексту

підручника або пояснень викладача, повторити за зразком певну дію, описує явища, процеси без пояснень причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтуються в поняттях, має фрагментарні навички в роботі з підручником, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі, здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.

5 балів – студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило, здатен відтворити його з помилками та неточностями, має стійкі навички роботи з текстом підручника, може самостійно оволодіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, знає основні дати, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен використовувати наочні матеріали; відповіді непослідовні та нелогічні.

6 балів – студент виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач за зразком; користується додатковими джерелами.

7 балів – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

8 балів – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

9 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу.

10 балів – студент володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує

творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

11 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

12 балів – студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Екзаменаційний білет складається з 4-х питань, кожне з яких оцінюється у 25 балів.

0 балів – студент не може розрізнити об'єкт навчання і відтворити деякі його елементи, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.

1-5 балів – студент аналізує менше половини навчального матеріалу обраної теми; за допомогою викладача виконує елементарні завдання; має фрагментарні уявлення про роботу з джерелами, відсутні сформовані вміння та навички.

6-10 балів – студент аналізує більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, має стійкі навички роботи з текстом підручника та іншою науково-педагогічною літературою, може самостійно володіти більшою частиною заданого матеріалу, формулює поняття, наводить приклади, орієнтується в хронології, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами.

11-15 бали – студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади та підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, здатен за допомогою викладача скласти план реферату, виконати його та правильно оформити; самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми.

16-15 балів – студент вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко

тлумачить поняття; здатен до самостійного опрацювання навчального матеріалу, але потребує консультацій з викладачем; виконує прості творчі завдання.

21-25 балів – студент володіє узагальненими поняттями з предмета, аргументовано використовує їх, уміє знаходити джерело інформації та аналізувати її, ставити і розв’язувати проблеми, уміє застосовувати вивчений матеріал для винесення власних аргументованих суджень, спроможний підготувати виступ на студентську наукову конференцію. Визначає програму особистої пізнавальної діяльності, здатен до самостійного вивчення матеріалу; вільно знаходить інформацію, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

13. Методичне забезпечення

1. Тиский М. Прикладна політологія: навч.-метод. посіб./ М. Тиский – Луцьк: Терен, 2011. – 116 с.
2. Тиский М. Розвиток громадянського суспільства в Україні: зовнішні та внутрішні чинники // Україна і світ у третьому тисячолітті: політичний, економічний правовий та культурний виміри: матеріали міжнар. наук. конф. – Одеса.: Гельветика, 2015. С. 89-93.

14. Список джерел

1. Бебик В. М. Менеджмент виборчої кампанії: ресурси, технології, маркетинг: навч. –метод. посіб./ В.М. Бебик – К.: МАУП, 2001. – 216 с.
2. Бебик В. М. Політичний маркетинг і менеджмент / В.М.Бебик – К.:МАУП. 1996.-198 с.
3. Баронін В. С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: курс лекцій / В.С.Баронін – К.: Палівода. 2005.-132 с.
4. Бортніков В.І. Політична участь і демократія: Українські реалії. Монографія / В.І,Бортніков. – Луцьк,: Вежа. 2007.-521 с.
5. Выдрын Д. И. Политика:история, технология, экзистенция / Д.Выдрын.- К.: 2001/-358 с.
6. Горбатенко В.П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика / В.П.Горбатенко. – К.: Генеза. 2006.-395 с.
7. Гірник А.М. Конфліктологічна експертиза: від мистецтва до технології / А.М.Гірник. – К.: Політична думка. – 2000. – №3.
8. Горин С. Гипнотический НЛП – поход в политической рекламе и пропаганде / С.Горин.// Выборчі технології: Збірник матеріалів. – К.: 1998.- 235 с.
9. Доценко Е.Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита / Е.Л.Доценко. –М.: СПб., 2004.
10. Довальже М. Политические партии / М.Довальже. – М.: Мысль. 2002.-325 с.
11. Кара-Мурза С.Г, Манипуляции сознанием / С.Г.Кара-Мурза. – М.: ИМАпресс. 2002.-235 с.
12. Комаровський В. Типологія избрателей / В.Комаровський // Социологические исследования. – 1990. – № 1.
13. Краснов Б.Й. Предмет и специфіка прикладной политологии / Б.Й.Краснов.// Соціально-политический журнал. – 1997. – № 3.

14. Краснов Б.Й. Анализ политической ситуации. Метод сценариев / Б.Й.Краснов. // Социально-политический журнал. – 1997. – № 5.
15. Лебедева М.М. Политическое урегулирование конфликтов: подходы, решения, технологии / М.М.Лебедев. – М.: Русская панорама. 1997.- 321 с.
16. Малащук С. Організаційно-правові засади стратегічного менеджменту в державному управлінні / С.Малащук // Актуальні проблеми державного управління. – 2000. – № 2.
17. Малкин Е., Сучков Е. Основы соберательных технологий и партийное строительство / Е.Малкін, Е.Сучков. – М.: Маркетинг. 2003.-326с.
18. Нальтов А. Вибірчі технології, як чинник впливу на масову свідомість / А.Нальтов. // Політичний менеджмент. – 2008. – № 2 (29).
19. Нарыжный Д.Ю., Сурмин Ю.П. Проблемы имиджей кандидатов в президенты Украины / Д.Ю.Нарыжный,Ю.П.Сурмын // Гуманитарный журнал. – 1999. – № 2.
20. Петров О.В. Соціологічні виборчі технології / О.В.Петров. – Дніпропетровськ:Арт-Прес, 1998.164 с.
21. Полторак В. Политический маркетинг / В.Полторак. – Дн-к: Арт-Прес. 2001.-182 с.
22. Поченцов Г.Г. Паблік рілейшинз / Г.Г.Почепцов. – К.:Генеза. 2003.-256 с.
23. Прикладна політологія: Навч. посіб. (за ред. Горбатенка В.) . – К.:Генеза. 2008.-231 с.
24. Ребкало В.А., Бобик В.М., Пойченко А.М. Практична політологія: Навч. посіб. / В.А. Ребкало, В.М. Бобик, А.М. Пойченко. – К.:МАУП. 1998.264 с.
25. Романюк А., Шведа Ю. Партії та електоральна політика/А.Романюк, Ю.Шведа. – Л.: Знання. 2005.-321 с.

26. Сакада М.О. Діяльність штабів кандидатів у виборчій кампанії 1999 року /М.О.Сакада.// Політичний маркетинг та електоральні технології. – К.: Запоріжжя, 2002.
27. Стукало С.М. Довідник інтерв'юера / С.М.Стукало.// Соціологічна служба в Україні СОЦІС. – К.: 1998.
28. Українське суспільство: Соціологічний моніторинг 1994-2003 / Панін Н.В. / НАН України: Інститут соціології. – К., 2003.
29. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Э.Фромм. – М.:АСТ. 1998,- 670 с.
30. Шведа Ю. Політичні партії у виборах / Ю.Шведа. Л.: Знання. 2004.-372 с.

